

Fantana dintre Plopi de Mihail Sadoveanu

Incadrarea intr-un(o) curent/ perioada/ epoca literar(a)

Cele doua laturi ale personalitatii artistice a lui Sadoveanu - cea de creator (si de cel mai de seama reprezentant) al romanului istoric romanesc si cea de ilustru povestitor - sunt coordonatele unei opere impresionante prin vastitate si diversitate, opera consolidata de-a lungul a peste cinci decenii de activitate creatoare.

Ca exponent al secolului al XX-lea, el este contemporan cu Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, Lucian Blaga sau Tudor Arghezi, dar se deosebeste tematic de acestia, impunandu-si propria viziune asupra lumii, a omului, sau a societatii.

Inainte de a fi romancier, el este recunoscut ca exceptional povestitor, ciclurile si volumele de povestiri *Dureri inabusite*, *Crasma lui Mos Precu*, *La noi in Viisoara*, *Bordeeni*, *Tara de dincolo de negura* anuntand excelenta opera de maturitate, *Hanu Ancutei* (1928).

-Titlu. Tema. Elemente de structura si compozitie.-

Ca specie literara culta, povestirea se defineste drept o naratiune subiectivizata, in care naratorul/povestitorul lasa impresia ca spune, nu ca scrie, iar cititorul are impresia ca urmareste firul epic o data cu povestitorul: "povestitorul trebuie crezut pe cuvânt. El este neaparat creditabil. Daca ne indoim de cele auzite, povestirea pierde. Aici este un soi de regula a unitatii de perspectiva."(N. Manolescu, *Metamorfozele poeziei. Metamorfozele romanului, Iasi, Ed. Polirom, 1999, p. 181*).

Povestirea in rama nu este o noutate sadoveniana (ciclul celor O mie si una de nopti, *Decameronul* lui Giovanni Boccaccio din secolul al XIV-lea, sau *Povestirile din Canterbury* ale lui Chaucer sunt doar cateva exemple celebre), si nici motivul hanului, intalnit chiar la nuveistii din perioada marilor clasici (*La hanul lui Manjoala*, *Moara cu noroc*). Sadoveanu apeleaza la procedeul povestirii in povestire pentru a asigura unitate volumului si a sublinia ritualul spunerii, povestirii, tehnica aceasta regasindu-se in prima parte a fiecărei naratiuni.

Spre deosebire de alte hanuri, hanul sadovenian este un spatiu aparte, atemporal si nedeterminat geografic, un spatiu care inchide in sine o lume si o istorie. Interesant este jocul temporal, intamplarile situandu-se mai toate intr-un trecut misterios, magic si irepetabil care refuza prezentul, realizandu-se astfel o antiteza intre vremea de demult si vremea de acum de care oamenii se ascund in hanul Ancutei ca intr-o "cetate". Aceeasi antiteza persista intre lumea de afara si lumea de la hanul Ancutei, unde este "vremea petrecerilor si a povestilor" (Iapa lui Voda).

A patra din ciclul celor noua povestiri, *Fantana dintre plopi* are ca narator al intamplarilor pe capitanul Neculai Isac, participant direct la actiunea povestita. Titlul este simbolic, sugerand, prin imbinarea celor doua elemente - fantana (spatiu magic, loc de intalnire al indragostitilor) si plopul (singuratate) - dramatismul intamplarilor. Tema este iubirea.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Suntem la sfarsitul celei de-a doua zile de la hanul Ancutei, soarele aluneca spre asfintit (vaga sugestie temporală), ospatul este in pregatire, la fel si lautarii. Numai povestirea comisului de la Dragasani intarzie. Linistea aparenta este tulburata de ivirea unui nou oaspete, a carui prima aparitie aminteste de un erou de basm: "se vedea venind un calaret, invaluit in lumina si-n pulberi. Calu-i pag, cu grumazul incordat si cu coama fluturand, in buiestru iute, luneca spre noi". Aprecierea nu este neverosimila: suntem intr-un spatiu si intr-un timp de basm in care timpul real dispare. Peisajul este mirific: "Moldova curgea lin in soarele auriu intr-o singuratate si-ntr-o liniste ca de veacuri". Din nou, informatia nu este exagerata: ascultatorii de la han sunt sub influenta unei vraji a povestii, care transcende realitatea, mistificand-o.

-Caracterizarea personajelor-

Talentul de portretist al lui Sadoveanu este evident in prezentarea capitanului, pe care il individualizeaza din doar cateva particularitati fizionomice si vestimentare: "obrazu-i smad cu mustacioara tunsa si barba rotunjita, cu nas vulturesc si sprancene intunecate", "purta ciubote de iuft cu tureci nalte s-un ilic de postav civit cu nasturi rotunzi de argint".

Noul venit este identificat drept capitanul Neculai Isac, vechi prieten al comisului Ionita si astfel are loc trecerea dintr-un spatiu mitic, al misterului in alt spatiu mitic, al hanului, capitanul incluzandu-se astfel intre oaspetii Ancutei.

Un detaliu fizionomie - pierderea unei "lumini" (metafora pentru ochi, utilizata si de Eminescu) - starneste o usoara melancolie, dar este si nou prilej de povestire, povestire anticipata de informatiile pe care le au Ancuta (de la mama ei, cealalta Ancuta) si comisul Ionita despre aventurile capitanului. Rolul acestor amintiri este de a spori curiozitatea ascultatorului. Portretul facut de comisul Ionita intregeste portretul schitat de naratorul initial si creeaza suspans: "a fost un om cum nu erau multi in tara Moldovei. Voinic si frumos - si rau." Valoarea semantica a epitetului "rau" nu deruteaza, caci aici rau nu inseamna crud, nemilos, ci aprig, trasatura justificata de intamplarile care vor urma.

-Trasaturi specifice-

O data ce vinul este turnat in ulcele, bucatele sunt puse pe masa, lautarii isi pregatesc instrumentele, iar oaspetii se asaza in jurul capitanului (a se observa ritualul povestirii - pregatirea cadrului propice nararii), povestirea poate incepe. Intra acum in scena cel de-al doilea narator (naratorul-personaj al povestirii in povestire), ale carui formule de adresare fac parte dintr-un intreg ceremonial al spunerii si au rolul de a crea suspans. De-a lungul povestirii va fi solicitata si parerea vechiului prieten - comisul Ionita -, tocmai pentru a se certifica veridicitatea intamplarilor.

Detaliile temporale (intr-o toamna, intr-o sambata) si spatiale (malul Moldovei) incearca sa confere autenticitate intamplarilor, dar, contrar asteptarilor, prin vagul lor, nu fac decat sa sporeasca aura de mit, de legenda, completata si de lirismul povestirii (vezi termenii figurati, descrierile).

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Aventurile incep intr-o padure in care eroul nostru se plimba usor nostalgic. Melancolia ii este tulburata de aparitia unei liote de tigani din care se desprinde Marga, o fetiscana de optsprezece ani, cu obraz copilaesc, dar cu nas arcuit si ochi iuti care il tulbura pe capitan: "am simtit in mine ceva fierbinte: parca-as fi inghitit o bautura tare." Tanara tiganca are privire sagalnica, trup curat si frumos rotunjit, miscari unduitoare, fusta rosie si un ras misterios. Povestea de dragoste se naste rapid, iar locul tainic de intalnire este fantana dintre ploi. Simbolistica fantanii este discutabila. In basme se vorbeste de fantana vietii, a nemuririi sau a tineretii vesnice, sensul din urma fiind, poate, cel mai potrivit in contextul naratiunii noastre. In mitologia greco-romana la poarta infernului se afla doua fantani: fantana uitarii si cea a memoriei, de unde numai fiintele spiritualizate pot bea, pentru a nu-si pierde amintirile. Pe de alta parte, in Povestea lui Harap-Alb, de pilda, coborarea in fantana echivaleaza cu pierderea identitatii, fiind un prim pas necesar in initierea personajului pentru atingerea statutului de erou. intr-un fel, si personajul din povestirea sadoveniana se initiaza in arta vietii prin iubire.

Portretul tigancusei, intregit de-a lungul povestirii, imbina pudoarea cu cochetaria: "si-mi arata pe rand incaltarile, ridicand cate-un picior si saltandu-si fusta cu varful degetelor", "sangele-i rumeni obraji", "se rasucea usor in loc, la dreapta si la stanga, mladiindu-si mijlocul si privindu-si cu staruinta ciubotelele. Apoi deodata imi apuca mana (...), mi-o saruta, se intoarse si fugi."

Iubirea abia infiripata nu are sanse de izbanda. Obligata de capii satrei sa-l seduca pentru a-l atrage in cursa, Marga isi va marturisi pacatul intr-o incercare dramatica de salvare a omului pe care il iubeste. Pentru juna tiganca, capitanul este prima persoana care o trateaza ca pe o fiinta umana si nu o considera o simpla unealta in atingerea propriilor scopuri asa cum o vad cei de-un neam cu ea. Povestea sfarseste tragic: tanara Marga este ucisa, iar capitanul isi pierde un ochi (o lumina ni se spune in text, metafora stand atat pentru organul vizual, cat si pentru Marga, pentru ca pierderea luminii echivaleaza cu pierderea iubirii). Scena este impresionanta; descrierea este simpla, dar puternic sugestiva: "pe sub batista mi-a naboit sangele; mi se prelingea prin mustati si-mi intra in gura. si parca gustam din sangele imprastiat pe colacul fantanii". Prin aura sa legendara, iubirea celor doi devine astfel nemuritoare.

Aici se incheie povestirea capitanului Neculai si rolul de narator ii revine naratorului initial care face intoarcerea in timpul prezent, la ospatul de ia han, pastrand insa emotia si melancolia celor care au ascultat si evidentinand starea sufleteasca a povestitorului-personaj: "cand isi sfarsi capitanul Neculai istorisirea, asfinti soarele in munti si se intinse umbra' peste valea Moldovei si asupra hanului. Focul se stinsese. Noi, gospodarii si carausii din Tara-de-Sus, am ramas tacuti si mahniti." Soarele a apus, iar semiintunericul pare a conserva atmosfera mitica. Precizarea din final a Ancutei - "tot asa imi povestea si mama, demult, despre intamplarea asta" - se vrea o autentificare a faptelor relatate, intarita de certificarea adusa de mos Leunte, conform careia fantana dintre ploi "s-a daramat ca toate ale lumii".

-Stil. Limbaj-

Culoarea locala se realizeaza nu atat prin apelul la regionalisme - care nu lipsesc - , cat mai ales la

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

---

variantele fonetice moldovenesti (tristeta, aista, catra, frumuseta, prietinie etc). Limbajul eroilor se caracterizeaza prin bogatia lexicala si semantica. Expresivitatea comunicarii este rafinata prin epitete si constructii metaforice: capitanul, a pierdut o "lumina", sau priveste "in neagra fantana a trecutului".